

Minde over de i Theresienstadt omkomne danske Jøder

Af Høvearkitekt Alice Nissen

Søndag den 22. September blev der paa Mosaisk Vestre Kirkegaard (Kbh.) afsløret et Monument til Minde om de 52 jødiske Trosfæller, der døde i Theresienstadt. Afsløringen blev foretaget af Formanden for Mosaisk Trossamfunds Repræsentantskab, Direktør *Karl Lachmann*, hvorefter Overrabineren, Dr. *M. Friedliger* tog Ordet. Paa de Efterladtes Vegne takkede Landsretssagfører *S. Abrahamsen* Trossamfundet for den smukke Gave. Højtideligheden sluttede med, at Kantor *Leo Grabowski* fremsagde Mindebønnen. — Monumentet er en firkantet Søjle af bornholmsk Granit, ca. 3,50 m høj og 0,80 m i Tykkelsen og hugget af Billedhuggeren *Siegfried Wagner*.

Fig. 290.
Mindestolte paa
Mosaisk Vestre Kirke-
gaard, København.
Foto: A. N.

Om norske krigsgraver i utlandet

Af Feltprovst Ingebrigt Dahle

Norge har litt over 1000 falne og døde i Hær, Marine og Flyvåben utenfor landets grenser. Ved krigens slutning hadde vi krigsgraver i Storbritania, Irland, Island, Svalbard, Canada, U. S. A., Frankrike, Belgia, Holland, Luxembourg, Tyskland, Danmark, Sverige, Italia, Palestina, Egypt, Tunis, Syd Afrika, India og Guadalcanal.

Det norske kirkedepartement i London gav feltprestene instruks om å føre kirkebøker, og alle opplysninger om gravsteder blev samlet der. De blev skaffet tilveie gjennom norske og britiske kanaler, tyske meldinger gjennom Røde Kors, rapporter fra Sjømandsprester, kamerater som fulgte med, og etter krigen også gjennom civilbefolkningen på kontinentet.

Det er etter krigen også blitt etablert forbindelse med hovedkontoret for de britiske War Graves Registration units på kontinentet. Dette kontor lå tidligere i Brüssel, men blev i april i år flyttet til det allierte hovedkvarter i Tyskland. Der blev der samlet opplysninger om alle de 250,000 britiske falne i Vest Europas krigsteater. De attasjerte allierte avdelinger

(Undtatt amerikanerne som har sin egen organisasjon) er her medregnet, således også de norske i et antall av ca. 50. Dette hovedkontor foretar også flytninger fra slagmarkene og de midlertidige krigskirkegårder til de permanente krigskirkegårder som nu er opprettet f. eks. i Bayeux, Dieppe ved Nijmegen o. s. v. En rekke av de norske soldater er på den vis blitt flyttet fra de steder vi først har fått oppgitt, og av briterne gitt en meget vakker gravplass. Det er imponerende å komme i kontakt med det velorganiserte og pietetsfulle arbeide som briterne utfører for å gi sine falne et verdig gravsted, og de etterlatte de mest nøyaktige opplysninger.

Den norske regjering har valgt å føre de falne hjem. I 1942 blev der gitt den bestemmelse fra offisielt norsk hold, at alle nordmenn som døde i utlandet skulde kremeres og urnene oppbevares for hjemføring etter krigen. Der blev sendt ut offisiell kunngjøring om at de som var mot kremering måtte sende melding til Kirkedepartementet, London. Lister over disse blev sendt prestene og andre som